

Ni bilo zastonj.

Teta Agata ni imela mirú. Prijateljice so ji vedno očitale, da ne ravna prav. „Meni verjemi“, pregovarjala jo je jedna, „deček bo ravno tak kakor njegov oče: nikjer ne bo imel obstanka. Kar prišlo ga bode, pa bo hodil od službe do službe. Daj ga rajši služit za pastirja, da se navadi ubogati in delati.“

„Čisto po očetu se bo zvrigel“, učila jo je druga, „zato ker ga imaš tako rada. Otrok naj nikar ne ostane pri tebi, ti si premehka.“

„Naj si sam služi kruh!“

„Kaj boš še zanj skrbela, saj ne sediš na kupu! Bog vé, kaj te še zadene?“

„Pa res, pa res, človek mora gledati najprej sam nase!“

Take besede je morala poslušati Agata dan na dan, za njenim hrbtom se je pa govorilo še vse drugače. Toda dobra Agata je vendar-le obdržala Miška, sina svojega brata, pri sebi.

„Dokler ne opravi nauka za prvo sv. obhajilo, ne pustim ga nikamor. Tuji ljudje bi ga morda še k poduku ne puščali redno, ves bi podivjal. Saj vidim, kako je v službi: da le dela, pa je vse dobro; da bi pa hodil v cerkev in šolo, to jim je deveta skrb. Recite, kar hočete, za sedaj bo ostal Miško pri meni, pozneje se bo pa že videlo.“

Tako je sklenila Agata in se ni dala nikakor pregovoriti. Desetletni Miško seveda ni nič vedel o tem. Pri teti mu je bilo dobro, v šolo je rad hodil, in prav nič ni pogrešal očeta in matere. Ej, otroci včasih tako lahko in hitro pozabijo svoje stariše, da le niso lačni! Mišku so mati umrli, ko je imel devet let. Takrat kajpada je jokal in pozneje tudi še nekaj časa. Pa kmalu se je potolažil, ker mu je teta Agata še bolj stregla kakor rajnca mati. Na očeta Toneta pa nikoli ni bil posebno navezan. Ta je bil kleparski pomočnik pri večjem podjetniku in je le po noči prihajal domov, pa še takrat je bil večkrat kot ne pijan, zato se ga je Miško vedno bal in bil skoro vesel, ako ni bil v njegovi družbi. No, pred nekaj meseci je pa kar zginil. Kasneje se je zvedelo, da je dobil delo nekje pri Zagrebu. Za Miška se ni zmenil kar nič. Njegova precěj starejša sestra je torej prevzela vso skrb za zapuščenega Miška, ali drugi ljudje so bili tako trdosrčni, da so ji oponašali to dobro delo.

Miško je pa kazal, da je vreden podpore svoje dobre tete. Nauk za sv. obhajilo je prav dobro opravil in dovršil tudi domačo šolo. Kaj pa sedaj? Pri teti Agati ni imel posebne opravka. Če bi bila imela le-ta kako njivo, pomagal bi ji bil lahko pri delu, pa Agata je gostovala in jedino opravilo, ki ga je Miško mogel storiti namesto nje, je bilo to, da je pometel sobico. Sedaj je začela tudi Agata ugibati, kam bi pripravila svojega varovanca. Daleč od sebe in pa v tako hišo, kjer bi moral veliko trpeti, ga ni hotela pustiti, boljše prilike pa ni vedela. Pa se je tudi taka ponudila in sicer kar nenadoma. Organist je iskal dečka, ki bi mu v cerkvi malo pomagal, ga včasih pri obhajilih namestoval in pa, ki bi za to opravilce ne

zahteval preveč plačila. To je bilo kakor nalašč za Miška. On sam ni tirjal od organista nič, saj bi bil še sam rad nekaj plačal, če bi bil le kaj imel, da bi le smel včasih od blizu pogledati orglje in drugo po cerkvi, Agata pa

tudi ni hotela nič odškodnine, češ, pozneje, ko se privadi, pozneje mu boste kaj podarili, če boste mogli.

Tako je prišel Miško k organistu, ali bolj prav, na pol k organistu: jedel je večkrat pri teti, po noči razun o praznikih tudi ni ostajal pri organistu, ker je imel tesno stanovanje, po dnevu je bil pa večinoma tamkaj.

Snažil je svečnike, zvonil, kadar je bilo treba, in pa godba ga je začela mikati. Tako verno je gledal organistu na prste, kakor bi si hotel vse zapomniti. Včasih je pa tudi sam malo poskusil, kakšen glas bi dal klavir, če bi ga on malo podražil. Organist mu ni branil; dà, ko je opazil, da ima Miško dober posluš, pokazal mu je to in ono. Miško je, kakor pravijo, kar požiral ves nauk. In še sam ni vedel, kdaj se je začel učiti glasbe: neredko je presedel po cele ure pri klavirju ter ga mučil, da bi se bil le-ta čudil, ako bi mu bilo to dano, češ, kako je to prišlo, da moram na stara leta toliko trpeti.

Teta Agata jih je morala pa zopet poslušati, včasih naravnost, včasih bolj od strani.

„Tak dečak — pa se igra! Delal naj bi, delal, saj je zadosti velik!“

„Pri nas, ko vendar kaj premoremo, niso otroci nikoli brez dela, ta pa nima nič in postopa.“

„Tako-le je, ko ni nobenega pravega človeka, ki bi Miška vodil!“

„Agata je popolnoma nespametna. Vse bo zmetala za tega otroka, nazadnje bosta pa oba beračila.“

Le malo je bilo takih, ki so bili z Miškom zadovoljni.

„Prav podá se mu, ko prižiga sveče! Tako nekam dostojno se zna sukati.“

„Kdo bi mislil, da ima tako glavo! Zadnjič sem ga poslušal in gledal, pa mu prav dobro zapojó orglje in urne prste ima. Če bi organist kaj obolel, lahko bi sédel namesto njega za orglje.“

Nekateri so torej sodili, da bi bil Miško dober za organista, in to je postala odslej tudi Miškova iskrena želja. Toda pot do uresničenja te želje je bila še dolga. Miško in Agata sta mislila, da naj bi se izučil kar pri domačem organistu. Ta pa je rekel, da je treba iti v orgljarsko šolo, da je potrebno, da dobi v tej šoli spričevala, samoukov nikjer ne marajo. Miško je bil précej pripravljen iti v orgljarsko šolo, a to ni bilo tako lahko. Prvič je bil še premlad, drugič si pa Agata ni upala zmagovati stroškov. Zato je Miško ostal le še doma; učil se je pri organistu in premišljeval, kako bi mogel vendar-le v šolo.

„E, če se drugi, ki tudi niso imoviti, preživé“, prigovarjal je nekoč Agati, „zakaj bi se pa jaz ne? Saj ne potrebujem nič posebnega.“

„Če bi ne bilo treba za cela tri leta plačevati“, bila je Agata tudi njegovega mnenja, „koj bi te poslala v Ljubljano, a za toliko časa si ne upam.“

„Z organistom sva se pogovarjala, da nekatere v Ljubljani podpirajo, zakaj bi tudi mene ne? Kar poskusilo bi se, ali ne?“ Silil je Miško vedno bolj.

„I, pa naj bode v božjem imenu! Ko si že začel misliti na ta stan, skušaj ga doseči, morda te res Bog kliče vanj. Jaz bom dala, kolikor premorem; mislim, da ne bo zastonj.“ Tako se je odločila Agata, in Miško je šel v Ljubljano ter bil sprejet v orgljarsko šolo.

Izprva seveda ni imel poslano s cveticami. A sčasoma se je že rilo, že. Stanovanje je plačevala Agata, obleke ni mnogo potreboval, pri očetih

frančiškanih je pomagal peti na koru ter imel zato hrano v samostanu. Pozneje se mu je pa posrečilo, da je dobil še službo raznašalca časopisov ter prejemal za to precejšnjo mesečno vsoto, da Agati ni bilo treba kar nič prispevati. Učil se je pa tudi lahko in z veseljem. Bil je poln najslajših upov, da v kratkem doseže svoj cilj. Jedina nesreča, ki ga je zadela te dni, je bila očetova smrt. Pa saj je imel tudi poprejšnje čase očeta, a je bil vendar tako rekoč brez očeta. Molil je ter se še bolj marljivo učil, da bi prej ko prej dosegel čas, ko ne bo potreboval podpore od nikogar.

Kako hitro so minula tri leta! Agata je sedela v svojem stanovanju ter šivala kapico sosedovi Nadici. Šivala je ter večkrat mislila na Miška. Pisal ji je, da bodo te dni skušnje, da upa, da se mu bodo posrečile, potem pa si bode poiskal službo, kjer že bode. Vroče je bilo tisti dan, zato je Agato spanec premagal. Ko je najbolj kimala, pa pride nenadoma domov Miško. Okna so bila nizka, in že od zunaj je videl, da dobra njegova teta dremlje. Iznenaditi jo je hotel že poprej z veselimi novicami, ker je prišel prej, kakor je pisal, a sedaj mu je bila prilika še posebno ugodna. Tiho odpre vrata, odloži neslišno svoje stvari na posteljo, nato pa stopi za stol, na katerem je Agata sedela, pokrije ji od zadaj oči ter s spremenjenim glasom zakliče: „Teta, ukradli vas bodo!“

Malo se je prestrašila Agata, a brzo je spoznala svojega Miška, dasi se je hotel pritajiti. „Nikar ne bodi poreden, saj te poznam“, govorila mu je ter odtegovala njegovo roko od očíj. Ker je bil Miško izdan, ni več dražil tete, temveč se ji pokazal.

To je bilo veselja in čudenja! Agata se ni mogla nagledati Miškove lepe obleke, še bolj pa se je radovala, ko je zvedela, da je Miško skušnjo prav dobro naredil in da ima že službo. Trikrat ji je moral povedati, da so bili gospod župnik s Planjave pri skušnji in da so mu précej ponudili službo, ker se bode tamošnji organist preselil drugam. „Drugo nedeljo moram že na Planjavi orgljati, treba bo misliti zopet na odhod. Kaj ne, teta, da pojedete z menoj?“

Agata se ni upirala, samo skrbi je imela polno glavo. „Oprave bo treba, Miško, oprave! Kar brez nič te ne pustim; a nekaj imam še! Précej danes mora mizar pričeti, da ti napravi posteljo, mizo in najpotrebnejše pohištvo.“ In tako se je zgodilo.

Naslednjo nedeljo so pa Miškovi rojaki slabo molili v cerkvi. Miško je orgljal in pel, ej, to so poslušali! „Starega, izkušenega organista je prekosal“, tako so se pomenkovali pred cerkvijo ter gledali, kdaj se prikaže Miško. Tudi Agato so obsule prijateljice ter ji hvalile Miška. Celó one, ki so jo nekdanj grajale, češ, da denar trati, ker podpira bratovega sina, bile so to nedeljo drugih mislij. Agata ni rekla nič, a mislila si je: „Hvala Bogu, da moja dobrota ni bila zastonj.“ —

J. Štrukelj.

